

با معلمان پژوهنده گزارشی از یک اقدام پژوهی

اشاره

گاهی معلمان در کلاس درس و ضمن فعالیت‌های یاددهی-یادگیری، با موانع و مشکلاتی روبه‌رو می‌شوند که برای حل آن‌ها و ایجاد تغییرات مطلوب، به انجام فعالیت‌های خاص و ویژه‌ای مبادرت می‌کنند. سپس هم‌زمان و به طور منظم شواهدی را از مؤثر بودن فعالیت‌هایشان در جهت حل مشکلات و ایجاد تغییرات، جمع‌آوری می‌کنند. در همین زمان است که گفته می‌شود آن‌ها درگیر اقدام پژوهی شده‌اند.

یکی از جشنواره‌های ویژه معلمان که همه ساله به اجرا درمی‌آید، جشنواره «معلم پژوهنده» است. معلم پژوهنده به معنای معلمی است که برای بهبود وضعیت موجود و با رفع مشکلات آموزشی و تربیتی که در عمل با آن‌ها روبه‌رو شده است، به اقدام پژوهی یا پژوهش در عمل دست می‌زند. در اقدام پژوهی، شیوه پژوهشی پیش روی معلم قرار می‌گیرد که می‌تواند به صورت عملی آن را تغییر دهد و به لحاظ همین ویژگی، از جمله شیوه‌های پژوهش کاربردی و موردنیاز معلمان محسوب می‌شود. در این گزارش به اجمال با روش اقدام پژوهی یک معلم پژوهنده آشنا می‌شویم.

همه دانش‌آموزان بود. به این منظور از آن‌ها خواستم تا وسایل موردنیاز برای ساختن وایت‌برد را، شامل مقوا یا کاغذ سفید A4 و یک نایلون یا کاور شفاف، همراه بیاورند. باید برگه A4 یا مقوای سفیدی را داخل کاور یا نایلون شفاف قرار دهند. به این روش تمام دانش‌آموزان بدون پرداخت هزینه‌ای، وایت‌بردی می‌سازند که کار همان وایت‌برد اصلی را می‌کند. برای نوشتن روی آن از یک ماژیک وایت‌برد و برای پاک‌کردن و تصحیح عبارت‌ها، از یک دستمال کاغذی استفاده می‌کنند.

من از این وایت‌برد دست‌ساز برای مرور درس‌هایی که به تمرین‌های زیادی احتیاج دارند، به جای دفتر تمرین استفاده می‌کنم. با این روش به جای آن‌که تک‌تک

توضیح دهد. معصوم‌پرست در پاسخ می‌گوید: «من همواره در کلاس‌هایی با تعداد دانش‌آموزان زیاد کار کرده‌ام و یکی از دغدغه‌هایم این بوده است که چگونه از عملکرد دانش‌آموزانم به طور هم‌زمان مطلع شوم. چگونه دانش‌آموزانم می‌توانند با شناسایی اشتباهات خود و هم‌گروهی‌هایشان، به رفع آن‌ها کمک کنند؟ بنابراین در فکر راهی بودم که به شیوه‌ای جذاب و کم‌هزینه به این دل‌مشغولی پاسخ دهم. این شرایط موجب شد از طریق گفت‌وگو با همکاران و افراد باتجربه و نیز مطالعه متون گوناگون، راه‌حل‌های متنوعی را گرد آورم.

یکی از این راه‌ها تهیه یک عدد وایت‌برد دست‌ساز برای

شیوا معصوم‌پرست از جمله افرادی بود که در جشنواره اقدام پژوهی سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ رتبه استانی تهران را به خود اختصاص داد. او معلم پرتلاشی است که کسب رتبه‌های گوناگون استانی و منطقه‌ای را در جشنواره‌های گوناگون معلم پژوهنده، الگوهای تدریس، مقالات آموزشی و تجارب و نوآوری‌های آموزشی در کارنامه شغلی خود دارد.

وی که در حال حاضر به عنوان دبیر زبان انگلیسی در دبیرستان‌های منطقه ۱۶ آموزش و پرورش شهر تهران مشغول فعالیت است، در نشست صمیمانه به گفت‌وگو می‌نشیند.

از ایشان می‌خواهم به طور مختصر اقدام پژوهی خود را

دانش آموزان را برای نوشتن کلمه و یا جمله مورد نظر پای تخته کلاس بیاورم، از اتلاف وقت و جابه جایی دانش آموزان جلوگیری می کنم و می توانم تمام دانش آموزانم را فعالانه به مشارکت در فعالیت های خاص و مورد نظر خود وادارم. به علاوه به طور همزمان، هم بر عملکرد آنها نظارت دارم و هم آنها را به یک رقابت سازنده ترغیب می کنم؛ به شکلی که در هر تمرین، اغلب دانش آموزان نوشته خود را با نوشته های دیگران مقایسه می کنند و همین مرا یک قدم برای اصلاح اشتباهات جلو می برد. زیرا غالباً دانش آموزان می دانند که نوشته های چه کسانی ارزش توجه و الگوبرداری دارد. گاهی نیز از دانش آموزان می خواهم تا با قرار گرفتن در گروه های خاص، در مورد نوشته های خود صحبت کنند و اشتباهات احتمالی را برطرف سازند. براین اساس، در مدت زمانی معین همه دانش آموزان امکان ارائه نظر و گفت و گو دارند و این فرصت تنها به عده خاصی اعطا نمی شود. این ویژگی احساس خوبی در آنها ایجاد می کند.

سرعت

آقای «آهسته»، آقای «معمولی»، آقای «سریع» و آقای «فوق سریع»، باید در عرض ۱۷ دقیقه از یک پل معلق عبور کنند. پل فقط تحمل وزن دو نفر را دارد. در ضمن هوا تاریک است و آنها فقط یک چراغ قوه دارند.

هر دو نفر یا یک نفری که از پل عبور کنند، باید حتماً چراغ قوه را همراه ببرند. طول پل هم بیشتر از آن است که بتوانند با پرتاب کردن، چراغ را به یکدیگر برسانند، یعنی باید حتماً به آن طرف حملش کنند. سرعت هر نفر با بقیه فرق دارد. و هر دونفری که با هم از پل عبور می کنند، باید با سرعت نفر کندتر حرکت کنند.

آقای آهسته پل را در ۱۰ دقیقه طی می کند، آقای معمولی در ۵ دقیقه، آقای سریع در ۲ دقیقه، و آقای فوق سریع در ۱ دقیقه. این چهار نفر چه طور باید عمل کنند تا در مدت زمان ۱۷ دقیقه، همگی از پل عبور کنند؟

این تجربه نشان داد با استفاده از چنین روشی ساده و مبتکرانه ای می توانیم محیط شادی را برای دانش آموزانمان در کلاس درس فراهم آوریم تا آنها با علاقه بیشتری به یادگیری و مشارکت در مباحث درسی بپردازند.

از ایشان سپاس گذاری می کنم و برای تمامی معلمان پژوهنده آرزوی توفیق روزافزون در زندگی، به ویژه در مقام معلمی خود، دارم.

مجتبی احمدی

چالش های آموزشی سرگرمی
 شماره ۸
 اردیبهشت ۱۳۹۱
 دوره بیست و هفتم

